

Tydliga strukturer från antiken gäller fortfarande

Redan på lördagskvällen fick vi möjlighet att besöka provinsen Bologna i det vackra Palazzo Malvezzi från 1500-talet. Arkitekt Piero Cavalcoli, chef för den fysiska planeringen i provinsen Bologna, berättade om de tydliga fysiska förutsättningar som finns i området och de problem som de medför.

Indelning i regioner och provinser

Under de 20 regionerna finns sammanslutningar av kommuner och provinser, som det finns 100 av i Italien. Ett problem är att det finns så många kommuner – 60 st. enbart i provinsen Bologna. Den minsta kommunen i provinsen har 1.500 invånare och Bologna som är störst har 380.000 invånare. I hela Italien finns drygt 8.000 kommuner.

Fysiska förutsättningar

Den fysiska strukturen är lätt att förstå. I norr ligger floden Po som en gräns. I söder Apenninerna som sluttar ned mot slätten. I öster ligger havet. Dessa är alla starka tydliga gränser. Om man bor i en så här avgränsad region måste man själv vara stark och utveckla det man har. En sådan struktur gör också att det är lätt att planera regionen.

Romarna byggde grunden

220 år f Kr byggde romarna den berömda vägen Via Emilia .

När romarna skulle ta sig från Rimini och norrut hindrades de av allt vatten – därför var de tvungna att göra en särskild väg mellan vattnet och bergen. Romarna grundade ett militärläger var 15 km vilket var så långt de kunde vandra på en dag. På dessa platser har det sedan vuxit fram städer – längs en lång sträcka ligger dessa fortfarande ungefär 15 km från varandra.

Romarna började dika ut vattenområdena för att försöka odla upp marken. Odlingen gjordes helst i kvadratiska områden. Från bergen hämtades träden till skeppsbyggnad i t.ex. Ravenna. Jordbruket, skogen, vägen – det fungerade som en väloljad maskin. Vägar av olika dignitet anlades som fungerade på ett uttänkt sätt. Strukturen bygger man vidare på ännu idag. Vägar som romarna byggde anlades så att de stämde överens med de behov som utdikningen av vattensjuka områden ställde.

Om de nu var så duktiga på att planera – varför finns det då problem i området idag? Största problemet är vattnet – trots att ingen direkt kontakt finns med havet. Alla floderna som rinner ner från Apenninerna mot Po – stannar upp därför att det är dåligt fall och vattensamlingar bildas istället.

Från 400.000 invånare till 4 miljoner

Floderna för med sig sediment, som följer med ut i Po. I steniga områden kunde romarna hämta utmärkt vatten att använda. På romartiden bodde här 400.000 människor och nu finns i regionen 4 miljoner invånare. Bologna har växt kraftigt – särskilt från 1965 och framåt. År 1955 var den bebyggda arealen 56 km² och 1996 var den 254 km². I förhållande till generationen då vår föreläsare Cavalcolis far var verksam används nu 10 gånger så mycket yta i staden.

Planerarna har de sista 50 åren förstört mycket av det romarna gjorde vilket innebär att en hel del inte fungerar längre. Alla som bor i regionen har samma problem idag. Så många invånare skapar också mycket avfall som måste tas om hand.

ksp:s hedersmedlem och utmärkte tolk Mario Ponzio tillsammans med Piero Cavalcoli.

Några uppgifter om planeringsföretsättningarna

En översiktsplan är kommunens uppgift. Varje kommun gör sin egen plan. Kommunarkitekten i Bologna tittar enbart på Bologna och inget på omgivningarna. Översiktsplanen är från 1990 men är fortfarande en bra plan. Den tänkta stora förbifartsvägen vill man lägga i en båg söder om staden och samla industriområdena i en östlig del. Den här planen visar planeringen i provinsen Bologna men planen för kommunen Bologna ser ut på ett annat sätt – den sistnämnda innebär mera kaos. Varför är det så här? Vad har hänt?

Nu måste vi vända på alltihopa – glöm bort huvudstaden Bologna – vad händer runt omkring staden? Varje kommun har lagt sina industrier alldeles på gränsen till Bologna. Samhällen för boende byggs istället längre ifrån Bologna. Kommunernas intäkter kommer från skatterna de kan lägga på industriernas fastigheter. Fastighetsskatten är en kommunal skatt och ger denna möjlighet. Alla områden runt Bologna är väl planerade med hög standard.

För Bolognas del kommer motsvarande skatteinkomster från kontor och tjänsteproducerande företag vilket också ger förmånligare inkomster än från industrier. Inkomsterna för provinsen baseras delvis på hur mycket sopor som tas om hand, skatter på lastbilar och bilar. Med andra ord - ju mer sopor desto högre intäkter till provinsen!

Företagen har flyttat ut till grannkommunerna vilket gjort alla glada – även Bologna som slipper dessa och grannkommunerna som får skatteintäkter från företagen. Från 1935 till 1961 flyttade folk in till Bologna från småkommunerna. Nu är småkommunerna glada att de inte längre tappar befolkning – eftersom industrierna flyttar ut flyttar människorna samma väg. 150.000 invånare har sedan 1968 flyttat ut från Bologna. Även industriföretagen är nöjda därför att de har kunnat lägga ner gamla fabriker – sälja marken och sedan bygga nya effektiva fabriker i någon grannkommun. I Bologna har man byggt lyxösa hus som kostar lika mycket som i London. Även kommersiella lokaler har byggts i staden.

Intresserade åhörare i Sala Rossa. Fr.v. Karin Sandahl, Britta Ström, Henry Tordenström, Eva Glantz och Pia Kronengen.

Vattenfrågan är det största problemet

Vi har enligt ovan skapat en ny strategi som tycks fungera – vilka är då problemen idag? Det är vattnet som är problemet nummer ett. Alla kommunerna har asfalterat och leder bort vattnet direkt till vattendrag vilket förhindrar infiltrering till grundvattnet. Ett sinnrikt kanalsystem finns uppbyggt kring Po vilket bygger på noga uträknade system för vattenflöden med hänsyn till nivåskillnaderna. När så mycket är asfalterat rinner vattnet direkt ut i kanalerna som får ett häftigt tillflöde vilket i sin tur skadar dammar och broar etc. Tidigare gick det 100 år mellan varje översvämningkatastrof men nu händer det med det ungefär 10 års mellanrum.

Industrierna använder mycket vatten som hämtas från grundvattnet. Eftersom grundvattnet inte får något tillskott uppifrån pumpas vatten upp från allt lägre nivåer. I de mer bergiga trakterna klarar man sig någorlunda men i platta områden är det mycket värre. Industrierna hämtar inte bara upp rent vatten utan de pumpar också ner en massa smutsigt vatten. Floderna sjunker och marken sjunker också. Den ekonomiska utvecklingen har lett till att både yt- och grundvattnen håller på att förstöras. Dessa problem är enorma.

Luften är problem nummer två

Ett stort problem ytterligare är luften. Problemet är att industrierna inte ligger i ett pärlband längs vägen – utan för att klara transporter måste man göra det per bil. Man sätter sig över de naturlagar som finns genom sitt sätt att planera. Speciellt när det gäller de livsnödvändiga förutsättningarna vatten och luft. En uppgift är att försöka hitta ett system som kan göra alla kommuner nöjda. De centrala delarna i provinsen där Bologna ligger och ett antal mindre samhällen utanför bygger än idag på en ålderdomlig struktur. Däremellan finns ett antal randorter till Bologna. Detta kräver tre olika sorters politik för de olika typerna i syfte att skapa bra levnadsvillkor – mer grönytor och ge möjlighet till ett bra stadsliv igen. I detta halvprekära läge måste man hitta en struktur som alla kommuner kan vara överens om. Det gäller att rädda de äldre orterna från att bli utvecklade på samma sätt som drabbat de andra.

Stadens struktur samt trafikfrågor och något om behovet av samarbete mellan kommunerna

Staden sprider ut sig med en stjärnliknande struktur. Solfjäders alla smådetaljer måste också fungera med det stora hela. Om man låter den privata biltrafiken och samhällets transporter åka parallellt förlorar alltid kollektivtrafiken. Vi kan alltså inte ha ett system där kollektivtrafiken och bilarna skall rymmas samtidigt – gamla och trånga gator gör det omöjligt. Bilarna vinner. Vi kan inte bygga upp en konkurrens utan måste istället bygga upp en lösning som fungerar. Järnvägen håller på att byggas om till höghastighetståg överallt i Italien. I provinsen är det enbart Bologna som kommer att få en station till höghastighetståget. Den nya höghastighetsjärnvägen skall gå intill den befintliga autostradan. Utbyggnaden av dessa järnvägslinjer betalas av staten. Kommunen tillåter höghastighetståg på villkor att man får ta över de gamla järnvägarna och använda dem kommunalt istället till kollektivtrafiken. De gamla järnvägslinjerna är i kommunal regi – det fanns tidigare 50 stationer och nu bygger man 30 nya för att utveckla trafiken. Tre linjer är redan färdigförsedda med stationer.

Vår föreläsare hoppas att alternativ skall finnas till biltrafiken. Har effekter då nåtts på trafiken där de tre tåglinjerna är färdiga? Svaret är att det är så pass nytt att inga svar kan ges ännu. Några delar återstår att bygga. Mycket trafik från Brennerpasset, i Alperna, påverkar behovet av trafiklösningar i området. Det finns ett stort tryck från Europa norr om Italien att finna lösningar på dessa frågor. Det man vill bygga upp är en parallell väg till den nuvarande – nu går all trafik genom Bologna. De svåra trafikproblemen måste lösas samtidigt som man löser problemen för de kringliggande städerna.

En konflikt pågår just nu med planerarna i regionkontoret om utformningen av den nya motorvägen utanför Bologna. Provinsen vill ha en ny sträckning medan regionen vill fördubbla den nuvarande vägen till 16 filer! I dag är motorvägen åttafilig – varav två filer åt varje håll är avsedd för lokaltrafik samt för av- och påfarter. Hur lång tid tar det att åka från Bologna till kusten? Det går aldrig att svara på eftersom det till stor del beror på trafiksituationen för tillfället.

Regionen, provinsen och kommunen har alla olika uppgifter och kommer ibland i konflikt med varandra. På frågan om vem som i sista hand bestämmer blir svaret att den italienska lagstiftningen förutsätter att parterna kommer överens!

Samtidigt som man vill lösa transportproblem och komma till rätta med bostadsbristen vill man bygga upp gröna lungor mellan transportkorridorerna. Det stora problemet är att vissa av kommunerna finns där de gröna lungorna kommer att vara men vill istället vara i de områden som avsätts för industri och andra skatteinbringande aktiviteter. Samhället borde alltså ägna sig åt kommunsammanläggningar från 60 kommuner ned till kanske 10 och bidra till att kommunerna inser att frågor måste lösas gemensamt. I dagsläget har samarbete påbörjats i någon slags kooperativ form men på lång sikt kan alltså sammanslagningar av kommuner bli aktuella. För närvarande diskuteras detta huvudbry - vilket blir en stor utmaning att lösa. De kommuner som hamnar i de gröna områdena behöver känna sig säkra på att de kommer att få någon sorts kompensation för detta.

Något om befolkningsfrågor och bostadsproblem

Ett problem är förhållandena i befolkningens sammansättning – de unga människorna flyttar och de gamla bor kvar. Första steget var att unga familjer hittade billigare bostäder i andra kommuner, som samtidigt också låg närmare deras arbeten. På senare år har utflyttningen alltmer bestått av medel- och överklassen med anledning av den dåliga luften i staden.

78 % av befolkningen i landet äger sin bostad och här i provinsen Bologna är det 80 % som äger sin bostad. Förklaringen är kulturell – det är viktigt för människor att äga sin bostad. Det är mycket dyrt att köpa bostad i Bologna då priserna kan jämföras med London. Att hyra en bostad är dock också mycket dyrt och lönar sig därför normalt inte jämfört med att äga bostaden. Det är fastighetsskatt även på bostadshus. Den största inkomsten för kommunerna i Italien är just fastighetsskatten. Ett stort bekymmer är att många som behöver en bättre bostad inte står i köerna till de nya lägenheterna. Det har varit billigt att expropriera mark men domstolarna

har över tiden justerat prisnivån uppåt och kommunerna har inte längre råd med detta förfarande. Bygger man många nya bostäder behövs även skolor etc. som kostar pengar och ställer kommunerna i en svår ekonomisk situation.

Ett förhållande som kraftigt försvårar renoveringen av hus i särskilt centrala Bologna är att husen är mycket smala mot gatan. Anledningen är att när husen byggdes beräknades fastighetsskatten efter husbredden. Det är inte ovanligt att husens bredd endast tillåter ett rum, dvs. alla rum ligger i fil. Ibland finns det också en korridor bredvid rummen.

Avslutning

Vi tackar vår kunnige och välstrukturerade föreläsare med en gäva och varma applåder. Han gör oss också äran att delta vid kvällens middag. Det första mötet med Bolognas myndigheter avslutas med en buffé med bl.a. ett urval läckra bakverk.

Per Skjutar

Ulla Jonson, Elisabeth Pålsson och Eva Glantz låter den läckra buffén, som vi bjöds på efter lördagskvällens föredrag väl smaka. I bakgrunden syns även Lars Granath, Hans Lindberg, Ronnie Lind och Gösta Sedelius.

Möte med representant för kommunens kollektivtrafikbolag

I Bologna bor 380.000 personer och med stadens omgivningar är invånarantalet ungefär en halv miljon. Det stora bilinnehavet är ett problem, Italien har flest bilar per invånare i hela Europa och i Bologna finns en bil per invånare.

Nicola Nassisi, trafikplanerare hos trafikhuvudmannen ATC i Bologna, berättade bl.a. om car-sharing. Till vänster Karin Sandahl.

För att minska bilinnehavet gör nu kollektivtrafikbolaget försök med hyrbilsklubbar. Bilarna ägs av det allmänna och användarna ska bara betala för den sträcka de kör med bilarna. Systemet är inte vinstdrivande men ska bära sina kostnader. Genom samordning mellan flera städer finns det flexibilitet i var man kan lämna eller hämta bilar.

I innerstan i Bologna är bilkörning bara tillåten för yrkesförare och näringsidkare. Man måste ansöka om tillstånd. Tillståndsgivningen har hittills inte varit tillräckligt restriktiv, alltför många tillstånd har utfärdats vilket gör att trafiksituationen inte är tillfredsställande.

I Bologna är det kollektivtrafikbolaget som i stor utsträckning sköter trafikplaneringen och parkeringsplatserna (huvudsakligen gatuparkering).

Maud Enquist

För hugade ksp:are erbjöds möjlighet att gå en söndagsvandring i de centrala delarna av Bologna under ledning av guiden Maria Elena Valente. Bakom och till höger av Maria Elena syns Henry Tordenström, Ronnie Lind, Bengt Nilsson, Eva Glantz och Pia Kronengen.

Sven Gunnar Lönn tillhörde dem som...

... vandrade den två kilometer långa arkaden upp till kyrkan Madonna di San Luca utanför staden.

Forza Parma!

Serie A – lo Scudetto – det är begrepp inom fotbollsvärlden som ger varje sann fotbolls-älskare något drömande i blicken. Maj månad i Italien, sista serieomgången i Serie A, då måste åtminstone ett ärligt försök göras för att undersöka möjligheterna att se en match.

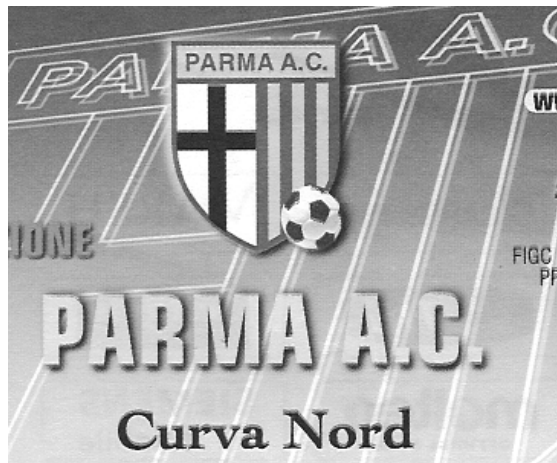
Att Bologna inte spelade hemma denna helg hade vi konstaterat redan när tidpunkten för resan spikades. Parma nio mil bort verkade däremot vara ett utmärkt alternativ. Parma AC med ett framgångsrikt 1990-tal i färskt minne, då Tomas Brolins insatser skapade extra stort intresse i Sverige för klubben.

På förmiddagen den 5 maj var vi sju ksp:are som åntrade regionaltåget på stationen i Bologna för en 55 minuters färd till Parma. "Särrimner" hittade en Parmasupporter på perongen och vi fick lite tips om enklaste sättet att nå Stadio Ennio Tardini efter ankomst till Parma, dvs. med buss nr. 8.

Efter lite studier på tåget i La Gazzetta dello Sport (dvs. den klassiska rosa före bilden) kände vi oss väl förberedda för match när vi kom fram till ost- och skinkstaden. Bussbiljetter inhandlades. Vi ville dock gärna njuta en del av atmosfären i staden innan matchen började och nådde efter en lite planlös promenad – ingen hade någon karta över staden – den gamla fästningen Palazzo Pilotta. Där hittade vi en översiktskarta och konstaterade att vi redan hade gått en tredjedel av sträckan till fotbollsstadion, och att vi efter fortsatt vandring in mot centrum och besök på något matställe lika gärna kunde gå direkt ned till arenan utan att ta bussen.

Något lämpligt matställe på tidig söndags-eftermiddag visade sig dock inte så lätt att finna, och vi konstaterade att det bästa vi kunde göra var att gå ned till Ennio Tardini och skaffa biljetter först. Efter en titt på den värmande solen kom vi fram till att Curva Nord för 20 Euro var det bästa alternativet. Biljettpriser på upp till 73 Euro tyckte vi var i häftigaste laget, och även om kvinnor och barn kunde köpa prisnedsatta biljetter fanns det ingen möjlighet för svenskar att göra samma sak...

Med matchbiljetterna i tryggt förvar kunde vi sedan uppsöka en Pizzeria i grannskapet och fylla på med välbehövlig energi inför övningarna som väntade klockan 15.

Vid halvtretiden åntrade vi Curva Nord och hittade bra positioner för att kunna följa spelet. Matchen hade ingen egentlig betydelse för utgången i serien – Parma hade säkrat nytt kontrakt i den näst sista omgången och jubelpplatsen var sedan länge vikt för motståndarna Venezia. Stämningen på läktarna kan av förklarliga skäl med dessa förutsättningar inte jämföras med varken Olympiastadion i Rom, San Siro i Milano eller någon annan av de klassiska arenorna som matchbilder visats från på TV. Bitvis var det dock riktigt bra tryck på läktarna och de "riktiga" Parma-fansen fanns bakom målet på just Curva Nord. Melodier och handklappningar var till övervägande del lätt igenkännbara hemifrån, men det fanns även mer komplicerade övningar som det inte var lätt att hänga med i.

Spelet då – finns det ingenting av skriva om det? Jo, men inte speciellt mycket. En kvart i respektive halvlek ökade kvaliteten på spelet med snabba förflyttningar och passningar, dessemellan såg det dock ut som om Parmaspelarna aldrig hade tränat tillsammans, med tanke på de enkla passningar som slogs bort i blindo. Venezia förde spelet stora delar av åtminstone första halvlek, och t.o.m. den svenske landslagsspelaren Daniel Andersson såg riktigt skaplig ut, hade han satt det friläge han fick i slutet av första halvlek hade väl en plats i startelvan i VM-premiären definitivt varit säkrad...

Venezia fick också en smakstart med ett ledningsmål av Maniero redan efter sju minuter, efter att ha tagit ned bollen på axeln – det såg lite misstänkt ut då han föreföll hjälpa till något med överarmen och Parmasupportrarnas reaktion på domarinsatsen i det läget lämnar inget tvivel om hur de upplevde situationen – lyfte han bollen i en mycket snygg båge in i Freys bortre burgavel. I slutet av första halvlek kvitterade Parma på en straffspark inslagen av Di Vaio. Segermålet för Parma gjorde den dittills helt misslyckade franske VM-spelaren Micoud som i den 80:e minuten från 20 meters håll fick till en riktig rökare rätt upp i Brivios högra hörn. Betydelsen av att göra avgörande mål kunde vi också konstatera dagen efter då vi i tidningarna kunde läsa att vid sidan av Venezias målvakt Brivio fick just nämnde Micoud det bästa spelarbetyget. Och vi ksp:are som ondgjort oss över den där nummer 18 som fördärvade varje möjlighet till målchans genom att konsekvent slå alldeles för hårda passningar som rann ut i intet. Den kände japanen Nakata fick efter matchen mest beröm för sin kämpainsats.

Intressant att följa under matchen var även kampen om lo scudetto, såväl Inter, Juventus som Roma hade chansen inför den sista omgången. När det hade hänt något på någon av matcherna, det fanns gott om radioapparater på läktaren, började det sprida sig ett svagt mummel bland publiken som sedan successivt steg och gick över i fullt jubel när det på anslagstavlan angavs att det exempelvis var Inter som hade tagit ledningen och något mera dämpat då Lazio hade kvitterat densamma. Trots ledning vid två tillfällen under första halvlek lyckades inte Inter behålla serieledningen utan föll från första till tredjeplats. Lo scudetto hamnade i stället i Turin hos Juventus. "Den gamla damens" 26:e ligatriumf. På kvällen på en uteservering på Piazza Giuseppe Garibaldi i Parma, strax bredvid statyn över frihetshjälten som givit torget dess namn, kunde vi följa de lokala Juventus-supportrarnas jubel över ännu en ligatitel. Bilar tutade, folk tjoade och det märktes på polisen att det fanns folksamlingar som de gärna snabbt såg upplösta för undvika eventuella otrevligheter. Vi såg dock inte några

otrevliga tendenser, även om bilar och bussar på Strada della Repubblica naturligtvis gärna sett att det varit något enklare att komma fram.

Vi gjorde en grov uppskattning att det nog var ungefär halvbesatt på Stadio Ennio Tardini under matchen och dagen efter kunde vi se att 15.318 åskådare varit på plats för att se serieepilogen. I statistikbibeln "Annuario del Calcio Mondiale 2001/02", ett riktigt fynd som inköptes för 21 Euro senare under resan framgår det att läktarkapaciteten är 28.783 åskådare, varav 7.445 på Curva Nord.

EJ 8864232		CSTO		P. IVA 0540215:002		1 / 1	
Il presente biglietto è utilizzabile fino al 04/07/02				Validità dalla convalida: 6 ORE		07 Adulti ** Ragazzi	
Da BOLOGNA CENTRALE		Classe 2 VIA MODENA*					
A PARMA							
Tar 39/01		m 90					
EMILIA ROMAGNA							
Da		Classe					
A							
Tar		Km					
Bigl. F. ***31,50		C.Ser.izio*****		Serv.ore*****		Prezzo E. ***31,50*	
		000308		05/05/02 11.00 0262			
				449 BOLOGNA C.LE			
				EJ8864232			

Det kanske mest minnesvärda med denna dag är ändå sparat till sist, Fabio Cannavaro gjorde sin sista ligamatch för Parma, byttes ut med fyra minuter kvar och hyllades livligt av supportrarna på Curva Nord, inklusive sju ksp:are naturligtvis. Även om vi inte fick tag på hans till publiken utslängda tröja märkte vi att trycket mot en grind ut till planen ökade när matchen kom in på stopptid. Till vår förvåning, men samtidigt stora glädje, visade det sig att efter matchens slut när spelare och domare rusade in i omklädningsrummen, var det inte endast plankande åskådare som släpptes in på planen. Alla som ville var välkomna in och känna på gräsmattan. Ett tillfälle som inte fick försättas! En liknande gräsmatta har jag aldrig varit i närheten av uppleva. Så tät, välväxt, men ändå hårt klippt gräsmatta har jag aldrig sett. Det var som att gå "över" den, hade det inte varit möjligt att bryta av ett grässtrå för att kontrollera att det verkligen var en riktig gräsmatta hade man nästan kunnat tro att det varit konstgräs. Konstgräs visade sig för övrigt vara förklaringen till det lite ljusare underlaget precis vid sidan om sidlinjen som den assisterande domaren har i uppgift att arbeta på under matchen gång. Det måste än gång poängteras. På ett sådant underlag finns det ingen ursäkt för en snedspark...

Jimmy Lindahl

Besök på statistiska institutionen vid Bolognas universitet

Bolognas gamla och ärevördiga universitet har förstas en statistisk institution. Den ligger passande nog på Via delle Belle Arti (De sköna konsternas gata). Dit begav vi oss på måndagsmorgonen. Vi hälsades välkomna av institutionens prefekt, Giorgio Tassihari, som sedan strax lämnade ordet till Marco Ricci från ISTAT, Istituto Nazionale di Statistica (Italiens motsvarighet till SCB). Hans uppgift var att berätta för oss om den offentliga statistiken i Italien.

Statistikreform 1989

År 1989 reformerades det italienska statistikväsendet. Reformen innebar att hanteringen blev mer decentraliserad än tidigare. En lag om officiell statistik reglerar vilka aktörer (statliga, regionala och kommunala), som skall medverka. Högst i den hierarkiska strukturen finns ISTAT och däröver ministeriet vilket ISTAT är underställt. I var och en av landets tjugo regioner finns ett regionalt ISTAT-kontor. Vår föreläsare Marco Ricci arbetar på regionkontoret i Emilia-Romagna. Det finns i landet omkring 100 handelskammare som har en speciell roll i insamling av data från företagen. Längst ner i organisationen finns de 8.100 kommunerna med Rom som den största ner till kommuner men bara något hundratal invånare. Kommunerna ingår alltså som en del i organisationen för den statliga statistikproduktionen. Deras uppgift är främst att samla in data. Vi fick dock veta, att det fanns vissa svårigheter med att få alla kommuner att medverka på avsett sätt. I kommuner med mer än 100.000 invånare finns i allmänhet ett särskilt statistikkontor. Efter vad vi förstod, har dessa kontor inte som uppgift att bearbeta och analysera statistik för kommunledningarnas behov. Dessa statistikkontors uppgift är snarast att medverka i ISTAT:s datainsamling. ISTAT:s regionkontor arbetar dock med viss analys och publicering. Datainsamling och stickprovsdragningar nämndes som andra arbetsuppgifter för regionkontoren.

Det är intressant att notera, att den aktuella lagen om officiell statistik innehåller en passus om att all statistik skall vara könsfördelad där så är möjligt.

Giorgio Tassihari hälsar oss välkomna till den statistiska institutionen vid Bologna Universitet. Till vänster Marco Ricci från ISTAT.

Folkräkning 2001

Under 2001 genomfördes en landsomfattande folkräkning. I Italien är det ännu inte aktuellt med någon helt registerbaserad befolkningsstatistik. Traditionell folkräkning, med insamling av data via blanketter, har ännu inte spelat ut sin roll. Ett av syftena med folkräkningarna är att uppgifterna från dessa skall ligga till grund för avstämning av folkbokföringen. Så var det ju också i Sverige för inte alltför länge sedan.

På vår fråga, om man haft problem med svarsvägrare, fick vi som svar, att antalet vägrare varit mycket litet. Man har nämligen inte haft någon allmän debatt om integritet i anslutning till folkräkningen. Det finns, fick vi veta, sanktionsmöjligheter att ta till mot uppgiftsvägrare. Det är dock administrativt krångligt att utlösa sådana sanktioner, så de har använts i ytterst liten omfattning.

Den som vill veta mer kan besöka ISTAT:s webbplats: www.istat.it

Sven Gunnar Lönn och Alf Fyhrlund

Bertinoro - gästfrihetens kommun

När man närmar sig Bertinoro ser man två kullar. Den ena är mycket grön och täckt av träd, den andra är också grön men där finns murar, torn, gamla hus och högst upp på toppen ligger en borg. Detta är Bertinoro.

Veckans konditionstest mötte oss i Bertinoro. Vi hade förvarnats i bussen om att bussen inte kunde köra ända upp till hotellet, utan att vi sista biten måste ta oss till fots. Sista biten visade sig vara en backe med en lutning som en röd slalombacke och drygt 500 m lång, som vi alla tålmodigt kämpade oss upp för med resväskor och ryggsäckar. Morgonen därpå fick vi lön för mödan, en härlig utsikt över kullar och dalgångar ända ner till Adriatiska havet. I morgondagern såg vi att den backe vi valt på kvällen nog var det besvärligaste sättet att ta sig upp. När vi dessutom fick höra att hotellvärdin ställt beredd att hämta bagaget med bil tedde sig kvällens konditionsövning lite över måttan...

Efter det intressanta studiebesöket i San Patrignano var vi sent på eftermiddagen åter tillbaka till Bertinoro och promenerade den "rätta vägen" upp till hotellet. Uppe vid torget, Piazza della Libertà, samlades vi sedan utanför stadshuset (Pallazzo Comunale) för att bli officiellt mottagna till comune di Bertinoro. Borgmästaren (sindaco) Arianna Bocchini kunde inte själv vara med från början eftersom hon tillsammans med en delegation från Bertinoro kom hem från ett vänortsbesök i Ale dagen innan och hade ett viktigt möte att klara av först. Men vice borgmästaren, en ung kvinna vid namn Silvia Federici, kom och hälsade oss välkomna. Sedan tog kommunalrådet för kulturfrågor Fabio Sintoni över och berättade lite om Bertinoro för oss.

Mario i mitten tillsammans med Fabio Sintoni och bakom till vänster den vice borgmästaren Silvia Federici. I mitten längst bak framför entrén till kommunhuset den lokale polischefen Pasini.

Bertinoro är en liten kommun med drygt 9.000 invånare. I storlek jämförbar med Gnosjö kommun. Bertinoro kallas den gästfria kommunen och har vänorter i Tyskland, Frankrike och Sverige (Ale kommun). Nedanstående tabell redovisar åldersfördelningen i de båda kommunerna.

Befolkningen efter ålder 1 jan 2001 i Bertinoro och Gnosjö

Ålder	Bertinoro		Gnosjö	
	Antal	%	Antal	%
0-6	471	5,1	936	9,1
7-15	690	7,4	1 505	14,6
16-24	856	9,2	1 133	11,0
25-64	5 473	59,0	5 255	51,1
65-	1 793	19,3	1 451	14,1
Summa	9 283	100	10 280	100

Källor: ISTAT (Istituto Nazionale di Statistica) och SCB (Statistiska centralbyrån)

Jämnstora kommuner i samtal. Arianna Pivi från Bertinoro och Stefan Larsson från Gnosjö jämför kommunal verksamhet i Italien och Sverige.

Kommunalrådet berättade att befolkningen det senaste året ökat med 300 personer och att inflyttning skett av barnfamiljer. Italien har betydligt lägre födelsetal än Sverige och problem med en åldrande befolkning.

Vi gjorde sedan en rundvandring med Fabrizio Fornasari, ledamot av kommunfullmäktige, som guide. Vi startade vid "Kolonnen med ringar", som är en symbol för gästfriheten. Kolonnen uppfördes på 1200-talet av sten från San Marino. Olika adliga familjer hade sina egna ringar. Om en främling kom på besök till staden och band hästen i en ring blev han gäst i den familj, som ringen tillhörde. Bertinoro har troligen fått sitt namn av pilgrimer från Bretagne som passerade platsen på sin väg till Rom och namnet härstammar från ett galliskt ord som betyder spets.

Fabrizio Fornasari - här framför Colonna delle Anella, den främsta symbolen för att "Bertinoro è la Città dell'Ospitalità" - berättar att Bertinoro omnämns i den gudomliga komedin av Dante. I "Purgatorio" beklagar Dante att det inte längre är vad det har varit med stadens gästfrihet: "Ack, Bertinoro, varför flyr Du icke, alltsedan Din familj med många andra drog sina färde för att ej besmittas" Skärselden sång XIV, Ingvar Björkessons översättning 1983.

Colonna delle Anella i Bertinoro från 1200-talet.

Vandringen fortsatte upp mot borgen på bergets topp. På vägen dit berättade guiden att drottning Kristina en gång besökt staden. Uppe från toppen av berget där borgen låg var det en fantastisk utsikt. Man såg bl.a. San Marino. I början av 900-talet byggdes en befästningsanläggning på bergets topp. I slutet av 1500-talet blev Bertinoro biskopsäte och borgen blev centrum. Borgen var bostad för biskopen till för 15 år sedan. Nu används anläggningen av universitetet i Bologna för kurser och konferenser på hög vetenskaplig nivå. Ett störande inslag vid den fina borgen och den vackra utsikten var de teve – och telemaster som fanns dels på kullen alldeles invid borgen och dels inne på borggården. Masterna på borggården tillhörde det privata TV-bolaget ägt av Silvio Berlusconi och på grannkullen var masterna statliga. Skall vi se detta som en symbol för att det nya och gamla Italien lever sida vid sida?

Efter att ha beundrat den fantastiska utsikten gick vi in i borgen och samlades i en sal med freskmålningar från 1600-talet. Av chefen för universitetscentret Andrea Bandini fick vi veta att centret inrättades 1994 och första året kom 3.000 personer till konferenser och under 2001 var siffran 20.000. Anläggningen är fullbokad med konferenser till 2004. Centret kan ta emot 96 nattgäster i 65 rum. Det finns ett tiotal utbildningslokaler med modern konferensutrustning. Restaureringen av borgen har till 60 % betalats av en statlig millenniefond. Resten har betalats av universitetet, kommunen Bertinoro och kommunerna runtomkring, sparbanker samt privatpersoner. Totalt har kostnaden för uppbyggnaden uppgått till 6 miljoner € (Euro) d.v.s. ca 60 miljoner kronor.

Sedan berättade kulturkommunalrådet signor Sintoni om det politiska systemet. Kommunfullmäktige, som i Bertinoro består av 16 ledamöter, väljs på en mandatperiod av fem år. Samtidigt sker också val av borgmästare. Vinnande borgmästare får alltid tillsätta minst 11 av KF:s mandat. I Bertinoro finns endast nationella partier representerade. Borgmästaren tillhör "Bertinoros väl" ett samarbete mellan fyra små nationella centervänster partier. Valdeltagandet i Bertinoro är högt och ligger på ca 90 %. Borgmästaren får

bara sitta två mandatperioder. Bertinoro har sex halvtidsavlönade kommunalråd.

Bertinoro kommun har 55 anställda tjänstemän. Detta förvånade oss eftersom vår jämförelsekommun Gnosjö har drygt 700 anställda. Men kommunerna i Italien svarar inte för de anställda inom skola, vård och omsorg. Lärarna är anställda av staten, daghem och äldreomsorg sköts privat eller av kooperativ. Kommunens huvudsakliga uppgifter gäller kommunala gator, skolbyggnader, kultur- och turistfrågor samt byggnadslovs-hantering.

Efter en promenad nerför berget fortsatte diskussionerna i stadshuset, där också sindaco Ariana Bocchini dök upp. Vi höll till i en fyrkantig sal med tavlor kring väggarna, som återspeglade historiska händelser. Av diskussionen framgick att kommunerna har lokala poliser, som arbetar med brottsförebyggande åtgärder och säkerhetsfrågor. Dessa poliser delade också ut röstkort i samband med valen och har god kontakt med stadens invånare. Brottsförebyggande arbete sker i samarbete med andra kommuner i provinsen.

Ariana Bocchini, sindaco i Bertinoro och första namn på samlingslistan "Insieme per Bertinoro".

Vi frågade borgmästaren, vad som var de viktigaste frågorna för Bertinoro i framtiden, och hon svarade:

- * Satsa på individen från vaggan till gravan
- * Bygga upp system som tar hänsyn till människan.

Vi bad henne vara mera konkret och hon gav följande exempel på vad hon menade:

Pengarna från staten till skolan räcker inte till för musikskola och teater. Detta skall kommunen försöka fixa på annat sätt. Vidare vill man förbättra servicen för de äldre.

Befolkningen i Bertinoro har hög ålder men många unga familjer flyttar hit från Rimini för en lugnare tillvaro. Det unga inslaget går igen bland politiker och kommunalarställda

Hans Lindberg, capo della delegazione, lämnar över föreningens standar, samt gåva till Bertinoros borgmästare Ariana Bocchini.

När frågestunden avslutades kom en man in och öppnade flaskor med lokalt vin och det skålades och utbyttes gåvor. Mannen, som öppnade flaskorna visade sig vara borgmästarens äkta hälft och var till yrket busschaufför. Sedan begav vi oss över torget till hotellet där vi åt en fantastisk middag med tre förrätter, varmrätt och dessert. Det var hotellägarens son som var kocken annars serverades bara frukost till restaurangens gäster. Bertinoro hade verkligen visat sin gästfrihet för oss.

Ulla Jonson och Eva Berggren

Betraktelse över ett middagssamtal

Med fruktsamhetstal på ned mot 1,2 barn per kvinna i Italien är det klart att man funderar över vart åt det är på väg när det gäller förutsättningarna att klara försörjningsbördan i framtiden. I samband med middagen på "Le Mura" i Bertinoro fick undertecknad möjlighet att bland mycket annat även diskutera hur situationen ser ut för en yrkesarbetande småbarnsmamma i Italien.

Arianna Pivi ansvarig tjänsteman i Bertinoro för kultur, fritid och sport började arbeta i kommunen Bertinoro vid årsskiftet. Ett viktigt skäl till detta byte var möjligheten att kunna styra något friare över sin arbetstid än vid tidigare privat anställning. Det är mycket ovanligt att privata företag erbjuder småbarnsföräldrar nedsatt arbetstid idag. I Bertinoro arbetar hon 6 timmar tre dagar i veckan – ungefär mellan 7.30 och 13.30, samt 9 timmar två dagar i veckan. Totalt 36 timmar per vecka. Eftersom hennes dotter nu är tre år gammal har hon börjat i den "skola" som samtliga barn i Emilia-Romagna har rätt att gå ifrån tre års ålder. Skolformen för dessa barn kallas "nido" – vilket kan översättas till fågelbo. Det varierar dock mellan kommunerna hur väl de klarar av att uppfylla de krav de har på sig. I Cesena exempelvis, där Arianna är uppväxt med sju syskon, står för tillfället upp mot 300 barn över tre år utan plats i "skolan".

Arianna Pivi, som även berättade att det är staten som fastställer miniminivån på den för kommunerna så viktiga fastighetsskatten. Varje kommun har dock möjlighet att höja den till en högre nivå om det behövs. Även när det gäller regionens främsta inkomstkällor "avfallsskatter" inkl. bilskatt etc. är det staten som fastställer basnivån. Regionerna har möjlighet att höja dem om det är nödvändigt och Emilia-Romagna hör till de regioner som ligger högre än genomsnittet.

Arianna, som nu bor i Forli, har sin dotter på förmiddagarna i "skolan" och använder ett par dagar i veckan sin svärmor för barnpassning. En eller par eftermiddagar i veckan har hon en "dagmamma" som tar hand om dottern. En kvinna som hon känner väl sedan tidigare. Även om hon naturligtvis betalar för denna tid känns det ändå som en mycket trygg lösning att ha en väninna som dagmamma.

När det gäller föräldraledighet har alla yrkesverksamma kvinnor rätt till fem månaders ledighet med i stort sett full lön. Flexibiliteten har blivit något större under senare år, då kvinnan själv får välja när hon vill börja ta ut ledigheten. Tidigare var hon tvungen att påbörja ledigheten två månader före beräknad nedkomst för barnet. Efter fem månader sjunker dock ersättningen snabbt. Vid sju månader erhålls 30 % av lönen, medan ingen ersättning alls betalas ut efter ett år. Detta glapp mellan ett år då ingen ersättning längre betalas ut och fram till dess att barnet når tre års ålder, då någon form av rätt till barnomsorg börjar gälla, måste alltså ofta lösas med hjälp av släktingar eller bekanta om båda föräldrarna skall kunna fortsätta att vara yrkesverksamma. Det skall dock sägas att i just Emilia-Romagna satsas det till viss del även på barnen i åldern 0-3 år.

Jimmy Lindahl